

ELŐFIZETÉSI ÁRA		FŐSZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL
EGESZ ÉVRE	16.— K.	DR. BISCHITZ BÉLA	BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZAM.
FÉLÉVRE	8.— K.	ÜGYVED.	TELEFON 108—00.
	NEGYED ÉVRE		HÍRDETESEK mm. SZAMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT
	EGYES SZÁM		
	4.— K.		
	—60 K.		

Bányabetyárság

(K.) Kinek nem volt már életében dolga bányabetyárral?

A bányabetyárság közismert fogalom, mégis annak meghatározását adni, épen a tágas mező miatt, amelyen a bányabetyárok garázdálkodnak, igen nehéz.

Itt nem is törekszünk épen azért a bányabetyárság minden kétséget kizáró fogalmi meghatározására. Csak a bányabetyárság néhány ismertebb alakját soroljuk föl, amely felsorolás valamikor a nagy *kodifikátor*nak támaszpontul szolgálhat az ellene hozott törvény megalkotására.

Általában bányabetyárságot követ el az, aki az általános bányatörvény elavult, hézagos és külsőségekhez kötött rendelkezéseit bányajogositványok szerzésére használja föl olyan módon, hogy komoly vállalkozókat ilyen jogositványok megszerzésében gátol, vagy megakadályoz, aki a bányatörvény szerinti bányászati jogositványokat nem bányászkozás céljából veszi meg, hanem azért, hogy hiszékeny emberek rászédésével e jogositványokkal üzérkedjék.

Közelebbről bányabetyárság az, ha valaki zártkutatómányaival egy komoly zártkutató zártkutatómányaival fedett mező szabadon felejtett részére furakodik be azért, hogy zártkutatómányaival a komoly vállalkozó telekfektetését zavarja, ha lehet, zártkutatómányaát neki jó pénzen adja el.

A zártkutatómányaikkal való szédelés általában ismeretes. A bányabetyárságnak ez az ismeretes faja abban áll, hogy a bányaszegénylegény nem ritkán nagyterjedelmű, értékes területet foglal le zártkutatómányaival, de azokban egy kapavágást sem csinál, hanem arra vár, hogy az így könnyűszerrel megszerzett jogositványt jó pénzen nyakába varrja egy olyan urnak, aki azt szintén másra igyekszik majd az első kedvező alkalommal rásózni.

Egy ilyen elavult, de még gyakran jó sikerrel alkalmazott fajtája a bányabetyárságnak az, amikor az adománykérő vagy eladó, aranyat csem-

pész a próbába, hogy a hatóságot, avagy pedig a vevőt az ércelőfordulás műrevalósága, értéke felől tévedésbe ejtse. Az ilyen csalásokat sokszor még a legéberebb elővigyázattal sem lehet megakadályozni.

Hasonló neme a bányabetyárságnak a szénbányászathoz az, amidőn a bányabetyár szemet lop a furólyukba s ilyen módon igyekszik a geológiai település meddőségét a maga hasznára ki-reparálni.

Van olyan bányabetyárság is, amely letagadni igyekszik a megtalált széntelepet, hogy a szerződésben kikötött súlyos fizetési kötelezettsége alól szabaduljon egyrészt, másrészt meg hogy a meddőnek híresztelt kutató furásokkal a komoly vállalkozókat elriasztsa a szénterület kiaknázási jogainak megszerzésétől. Így aztán vannak olyan kutatások, amelyeknek az a céljuk egyenesen, hogy ne találjanak szemet. Az ilyen mesterkedések ellen csak úgy lehetne védekezni, ha a földbirtokos maga kutatna, azonban tudjuk, hogy a földtulajdonos csak a legritkább esetben hajlandó erre a költséges munkára. Különösen lehetetlennek látszik az ilyen tetemes pénzáldozattal járó kutatás ott, ahol a szénjog a közbirtokosságé. Azért is lesz a kisbirtokosság szénjoga a legtöbb esetben az üzérkedés áldozata. Arról pedig, hogy az állam kutasson nálunk hasznosítható ásványok után, jobb nem is szólni, bár tagadhatatlan, hogy neki a közelmúltban ezen a téren nagy szerencséje akadt. Kálisót keresett és földgázt talált.

Bányabetyárság az, ha valaki egy nagy szénmedence szélébe befurakodik, ott kis pénzen bányát nyit, de csak azért, hogy ha lehet, azt a szomszédos, nagy bányavállalatnak alkalomadtán jó pénzen nyakába varrja.

Bányabetyárság az, ha egy petroleum vidéken valaki petroleumot önt az imént lefúrt kutatójába azért, hogy az államtól átruházott kutatási engedélyt járasson ki magának, melyet nehéz *fontokért* sietve tovább ad valamely külföldi olajéhes vállalatnak.

Minősített bányabetyárság az, ha valaki a petroleum kutatásra kieszközölt állami szubvenციót elfelejti ilyen célra elkölteni.

Bánya-, illetve petroleum-betyárság az, ha valaki az idegen petroleumipar érdekében szubvenciával megöli a jól telepített, hazai petroleum-kutakat.

Emlékeztet, hogy ügyes szédelgők hogyan tudtak közönséget, általános kutatási engedélylyel rászedni járatlan külföldi tőkéseket, akik az általános kutatási engedélyt valami nagyszerű koncesszióknak hitték. Az általános kutatási engedélyre alapított részvénytársaság részvényeit aztán a világörzék egyikén-másikán is jegyezték.

De ne is említjük ezeket a nagyobb-szerű szélhámosságokat, amelyeket, ha nem is olyan sűrűn, más ismeretlen ország bányászatának a rovására is elkövetnek. Nálunk egy egész sereg kétes és nem kétes ember él bányabetyárságból. És napról-napra lépre mennek ezeknek a jórészt félbenmaradt egyéneknek naiv, pénzecskejüket keservesen összekuporgató emberek.

Mindenki előtt ismeretes, hogy az érvényben lévő ált. bányatörvénynek a zártkutatmányra vonatkozó rendelkezései a legalkalmasabb teret nyújtják a bányabetyárságra, azért a tanult bányabetyárok ezen a téren aratják legbecsesebb diadalaikat. A zártkutatmányok mai kezelése mellett a komoly vállalkozó érdekei nincsenek semmiképen sem megvédve. Megeshetik az, hogy a komoly vállalkozó tetemes pénzösszeg és munka beleülése után az adományozásnál csak föntartott mezőt fektethet, addig a szerencsés szédelgő, a realis szomszéd fáradságos munkájának élelmes kilesése után, esetleg könnyűszerrel juthat vájásra érdemes föltöréshez, melynek alapján az ércvonulat becsesebb és nagyobb részére törvény szerint adományt is nyerhet. Ilyen viszonyok mellett nem csoda, ha a zártkutatmányokban komoly és szakszerű kutatási munkát csak elvétve folytatnak.

A zártkutatmány jogintézménye, mely a szabad bányászkodás nagy elvéből sarjad ki, mai kinövésével nem egyéb, mint szabadság a legkőrmönfontabb bányabetyárkodásra. Elszomorító igazolása ennek az a rengeteg lefoglalt terület, a meddő hegyzárlatok, amelyek egyenestén utjába állanak a magyar fémbányászat kívánatos fejlődésének.

És a bányaszegénylegények mindég résen vannak.

Az állami szénakció előtt milyen nagy mérv-

ben emelkedtek a bányajogi térfoglalások! Természetesen a foglalók legnagyobb része nem a magyar szénbányászat ügyét igyekezett fölkarolni, hanem szimatolt, hogyan lehetett volna a kincstárral jó üzletet kötni. Azóta évről-évre csökkent a zártkutatók száma és pedig 1909. évben 817-el, 1910-ben 2498-cal, 1911-ben pedig 992-vel. Az 1911. évben a zártkutatmányok száma a statisztika kimutatása szerint 291-el apadt. Ez a csökkenés a zártkutatók és zártkutatmányok számában egyrészt arra vezethető vissza, hogy ujabban a felügyeleti illetéket előre kell befizetni. (Nálunk igen sok komoly bányavállalkozónak még annyi tőkéje sincsen, amely a felügyeleti illetékre elég volna.) A zártkutatmányok számbeli csökkenésének oka még az is, hogy a hatóságok az üzembentartásra vonatkozó intézkedéseket az utóbbi időben szigorubbán kezdik venni s egyre-másra törlik a zártkutatmányokat.

Bármennyire helyeselhető is az intézkedés, a meddő hegyzárlatokat még sem fogja megszüntetni. Ezt csakis a mai zártkutatmány gyökeres reformjával lehet elérni.

A mai kifejlődött gyakorlat szerint ugyanis a bányahatóságok a zártkutatmányi bejelentéseket csak formai szempontból tehetik vizsgálat tárgyává. Ugyanarra a területre sok esetben akárhány zártkutatmányi bizonyítványt is kiszolgáltatnak. Egymás fölött akárhány zártkutatmány létezését megtörik s ez alkalmat nyújt a szédelgő spekulációknak. Mert az egymást fedő zártkutatmányokban ugyan hogyan lehet megkövetelni a törvényszerinti üzembentartást? A zártkutatmányokkal a magyar bányászat jó hírneve, sikeres fejlődése rovására üzött bányabetyárságnak csak az egész idevonatkozó jogrend sürgős megváltoztatásával lehet egy csapásra végét vetni. A felügyeleti illeték előre fizetésének kötelessége és az üzembentartást illető erélyesebb bányahatósági intézkedés olyan ártatlan szer, hogy attól a nálunk nagymértékben elharapódzott bányabetyárság nem igen fog üzletéről lemondani.

Itt sürgősen erősebb rendszabályokra volna szükség, hacsak azt nem akarjuk, hogy a bányászat terén nálunk minden komolyabb vállalkozásnak először a lesben ólálkodó bányautonállással kelljen késhegyre megküzdenie.

A komoly vállalkozásnak mennyire biztosítaná az érdekét a szédelgő bányautonállással

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, precíziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(029/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körut 15.

szemben a tervezetnek azok az intézkedései, amelyek azt az elvet juttatták kifejezésre, hogy a kutatási tér, ellentétben a mostanival, nemcsak kutatási, hanem a bányaművelési jog megszerzése tekintetében is egész terjedelmében kizárólagos legyen. Vagyis, hogy a bányabetyár ne szoríthassa a komoly kutatót, aki izzadott és fázott, amíg a vájásra érdemes telepet fölkutatta, az adományozásnál a fentartott mező fektetésére.

A bányabetyársággal nagyon röviden lehetne végezni. Nem egy, de két csapásra:

1. Szervezni kellene a bányamérnökök kamaráját, melynek minden magán bányauüggyel foglalkozó mányamérnök tagja kellene hogy legyen. A kamara tagjaihoz szívesen fordulna tanácsért a vállalkozó tőke és nem esnék áldozatul, mint ma, először a legkörülmönfontabb bányabetyárságnak.

2. Törvénynyé kellene emelni olyan gyorsan, amilyen gyorsan csak lehet az 1903 évi törvényjavaslat módosított előadói tervezetét.

1903 ma 1913-at írunk. Azóta már a hontentották földje is kapott megfelelő bányatörvényt.

A bányabetyárok sem gondolták 1903-ban hogy nekik még tíz évi időközéig újra szabad lesz a vásár.

Hadd éljenek ők is szegények! Fordítsuk meg a másik oldalára a bányatörvény tervezetét. Majd a második decenniumban talán ráérünk mi is megalkotni az új bányatörvényt! Akkorra talán megfogják itt is érteni, hogy a közjóvedelmet szépen lehet fokozni egy jó törvény irányítása alatt virágzásnak indult hatalmas bányáiparral!

És hogy a föld méhében elrejtett ásványok napszínre hozásával, okos bányászati politikával, meglehet sokasítani és a hazai rőghöz lehet kötni legalább egy részét annak a pusztulásnak indult népnek, amely ma a mindennapi megélhetését itt, ebben a kincsekkel megrakott hazában meg nem találván, vándorbotot ragad...

Forgó rostély gázfejlesztők számára.

Egy düsseldolff cég lényeges javítást eszközölt a forgó rostélyok terén. Az újítás lényege abban áll, hogy a levegő a rostély belsejéből oly elosztásban jut a tüzelőanyagba, hogy a bevezetett levegőmenyiség a rostély középpontjától annak kerülete felé egyenletesen növekedik.

A levegőnek ilyen módon történő bevezetése azért kívánatos, mert ekkor a rostély minden pontján a tüzelőanyag a rostély átmérőjével növekedő mennyiségével arányos mennyiségű levegő jut a tüzelőanyagba, vagyis a levegő egyenletesen oszlik el a rostély egész fölületén.

Ezt akként érik el, hogy a rostélyfölület több, legyezőszerűen egymás mellé sorakozó, a forgási irányban előlről hátrafelé folytonos módon emelkedő

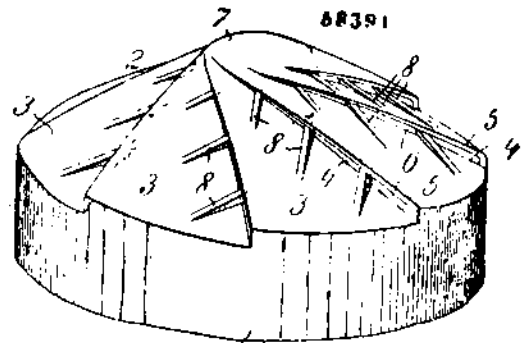
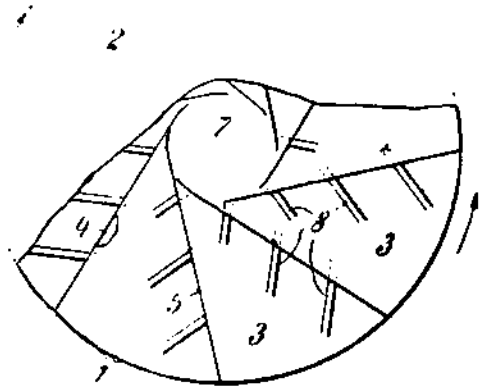
lemezekből áll, ahol is két-két ilyen lemez között egy-egy, a rostély középpontja felé keskenyedő és a levegőt a tüzelőanyagba bevezető, ék alakú hasíték marad fenn.

A levegő ezeken az ék alakú hasítékokon a forgási iránnyal ellentétes irányban jut a tüzelőanyagba úgy, hogy a hasítékoknak salakkal vagy hamuval való eldugulásától nem kell tartani és biztosítva van az, hogy a levegő üzem közben állandóan a rostély egész fölületén áramlik be.

A mellékelt rajzokban két foganatosítási alak van fölűntetve.

Az 1. ábra az első foganatosítási alak egy részének fölűlnézete, a

I. ábra.

II. ábra.

2. ábra ezen foganatosítási alak fölű részének perspektivikus képe, a

3. ábra egy másik foganatosítási alak egy részének fölűlnézete, a

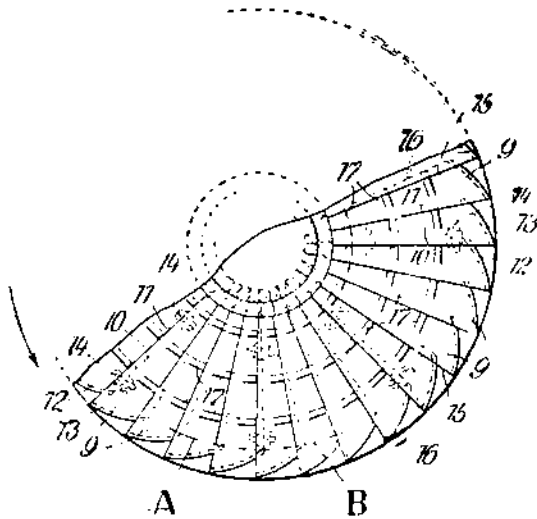
4. ábra metszet a 3. ábrának A—B vonala szerint.

Az első foganatosítási alaknál a rostély (1) palástfelülete felett (2. ábra) az egymáshoz legyezőszerűen sorakozó (3) lemezekből álló (2) rostélyfölület, van kiképezve. A (3) lemezeknek a forgási irányban elől fekvő (4) élei mélyebben fekszenek, mint azoknak (5) hátsó élei úgy, hogy két-két lemez között egy-egy, a rostélynak középpontja felé szűkülő ék alakú (6) hasíték keletkezik. Ezek a hasítékok nem sugárirányúak, amennyiben a (3) lemezeknek (4, 5) élei egy központi (7) süveg érintőibe esnek. A (3) lemezek ezenkívül a (8) bordák útján is össze vannak egymással kötve, melyek a (6) hasítékok irányával hegyes szöveget alkotva, ezekből kifelé nyulnak.

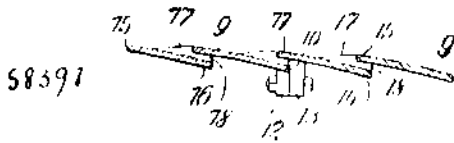
A második foganatosítási alaknál a rostély felület egyes körszeletekből áll (3. ábra), melyeknek mindegyikét több egymás mellett fekvő (9) lemez alkotja. Mindegyik körszeletnek mellső (10) és hátsó (11) élén a (12), illetve (13) hevederek vannak alkalmazva (4. ábra), melyeket a (14) csavarok fognak össze.

A (9) lemezek, a (15) hátsó élénél mélyebben fekvő (16) mellső éle a következő (9) lemezek (15) élén túl, ezen következő lemez alatt fekszik.

III. ábra.

IV. ábra.

Ugyanannak a körszeletnek két-két szomszédos (9) lemezét a 17 bordák kötik össze egymással, a körszeletnek mellső élén alkalmazott bordák pedig a következő körszelet (11) hátsó élére támaszkodnak.

Két-két (9) lemez között itt is egy-egy ékalakú (18) hasíték marad fenn a levegő bevezetésére.

Uzem közben a leírt forgó rostélynál a szükségletnek megfelelően a legnagyobb levegőmennyiség a rostélyfelület kerületén jut be a tüzelőanyagba mert az ékalakú hasítékoknak magassága itt a legnagyobb. A (8) (2. ábra), illetve (17) (4. ábra) bordák egyrészt az egyes (3) (2. ábra), ill. (9) (4. ábra) lemezek között lévő kapcsolat merevítésére szolgálnak, másrészt ferdén lévén elrendezve, egyúttal a tüzelőanyagot is kifelé szorítják, ami a munkamenetre kedvező hatást gyakorol.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Kitüntetés. Öfelsége a magyar miniszterelnök előterjesztésére a mozdony és gazdasági gépgyártás meghonosítása és a gépeknek sikeres gyártása körül kifejtett kiváló működésük elismeréséül *Balassa Frigyes* felügyelőnek, a m. államvasut. gépgyára gazdasági gépgyártási osztálya főnökének a *Ferenc József*-rend lovagkeresztjét, *Kanitz* Béla főmérnöknek, a gépgyár mozdonyszerkesztési ügyosztálya főnök-helyettesének a koronás arany érdemkeresztet, *Buck Géza* mozdonyszerkesztési ügyosztálybeli főellenőrnek, *Felber*

Lajos, Kolbay István és *Elsner József* mozdonyépítési műhelyi szolgálati ügyosztálybeli ellenőröknek az arany érdemkeresztet, *Bertha István* a gyár gazdasági gépgyártási osztálya művezetőjének a koronás ezüst érdemkeresztet s végül *Czirkovszky János, Deák László, Ulrich Sándor, Czeller Imre, Rásky Lajos, Ladzsányszky György, Pálffy Gyula, Mátéffy Vilmos, Zavadszky Antal, Ruthner Róbert, Horváth István, Kozma István, Schlotter Ferenc, Markovits József, Malutics József, Cserna Károly* és *Kraus Béla* munkásoknak az ezüst érdemkeresztet adományozta.

A cs. kir. szab. osztrák-magyar államvasut. társaság igazgatótanácsa elhatározta, hogy a lefolyt év 23,006.052 koronát tevő tiszta nyereségből részvényenként 36 frank osztalékot fizet, a fennmaradó 4,881.882 koronát pedig új számlára viszi át. A jobb üzleti eredmény májdnem egyenlő arányban folyt az osztrák és magyar vállalkozások fokozott jövedelméből, amely az osztrák vállalkozásoknál 314.516, a magyarországiaknál 350.732 koronát tettek ki. A magyar művek és uradalmak bevételeinek ily csekély fokú emelkedését azok a felhőszakadások okozta katasztrófák magyarázzák, melyek a múlt év nyarán Délmagyarországon pusztítottak. A társaság műveiben és erdeiben az áradás okozta anyagi és műszaki kárt az üzem terhére újból kijavították. Az ezzel járó kiadás összege mintegy 1,250.000 korona. Nem számítottat ide az a kár, amely abból származott, hogy egyes üzemek több hónapon át kénytelenek voltak szünetelni. A magyarországi műveknél és uradalmaknál befektetésekre 5,552.334 koronát adtak ki. A magyarországi művek és uradalmak könyvi értéke 1912 december 31-én az új építési kontóval együtt 54,790.768 korona volt, vagyis - tekintettel a tartozás rovatán szereplő 11,014.625 koronányi leírasi tartalék leszámítására, 43,776.143 korona. A magyarországi vonalak annuitása a nagyobb aranyárfolyam folytán 88.170 koronával volt több tavaly, mint az előző évben. A megelőző évben hosszú és nehéz tárgyalás után a francia részvényesekkel kötött megállapodás azok részére biztosítja az általuk fizetendő 2 százalékos bélyegilletéket, az egyes szelvények kisorsolása után.

Munkás-gimnázium Zólyombrézón. A zólyombrézói m. kir. vasgyár vezetőségének azon áldozatkészsége, hogy a tanulságos szórakoztatás és ismeretterjesztés céljából egy, e téren a legmesszebb menő kívánalmakat kielégítő, tökéletes, modern vetítőgépet szerzett be, lehetővé tette azt, hogy a budapesti *Uránia* által rendelkezésre bocsátott anyag felhasználásával meginduljon a virágzó vasgyári telepen a munkás-gimnáziumi előadások sorozata. Az első előadás a múlt szombaton volt, amikor *Iderszt Károly* kiscsurgói állami elemi iskolai igazgató-tanító az alkoholizmusról tartott vetített képekkel dúsan illusztrált előadást. A gyár intelligensebb munkás-elemének érdeklődése nagy volt. A hallgatóság sorában ott volt a vasgyári tisztikar kíséretében *Spannbauer Rezső* főfelügyelő gyári főnök is, aki őszinte hálaára kötelezte a munkásokat, ennek a hasznos és szép eszmének a megvalósításával is. A további előadások tartására dr. *Grüll Imre* vasgyári orvos és *Gombossy József* főmérnök vállalkoztak.

A **beremendi cementgyár** bővítési munkálatai befejezéshez közelednek. A gyárat ezelőtt három évvel helyezték üzembe, termékei gyorsan piacra találtak, úgy hogy a közel 5000 vasuti kocsi **komány** évi termelés mellett nem lehetett eleget tenni a

megrendeléseknek. A bővített gyár, melynek új gépberendezését már felállították, most évi tizezer vasuti kocsi cement termelésére rendezkedett be.

A gróf Csáky László parkfalvi vas- és acélgyár Rt. március hó 29-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen az igazgatóságot egészítik ki.

Bányászok gyűlése. Az országos magyar bányászati és kohászati egyesület zólyom—nyitrai osztálya f. évi április hó 5-én Zólyombrézón, a m. kir. vasgyári hivatal tanácstermében felolvasással egybekötött osztályülést tart, amelynek során Kresméry Vladimír főmérnök felolvasást tart egy acél oxigénpalack felrobbanásának okairól. Az osztályülés — amelyet választmányi ülés előz meg — délelőtt 10 órakor kezdődik. A további program a következő: délben társasbéd, délután a gyár megtekintése, este hangverseny és táncestély a kaszinó helyiségeiben. Az elnökség a tagok családjaihoz tartozó hölgyek részvételére is számot tart. Jelentkezni április 2-ig kell.

Bányatársgyűlések. Az abrudbányai bányabiztoság a Buzsony község határába bányászkodó „Szent Tódor la Stenuca” cégű bányatársulat részvényeseit, igazgató választás céljából, rendkívüli gyűlésre hívja össze április hó 7-re. Ugyanilyen célból gyűlnek össze április 21-én Abrudbányán a „Bucsumi Szent Johan Baptist” bányavényesei.

Az abrudbányai bányabiztoság a Hercegány községben bányászkodó „Szent Mária” bányatársulat részvényeseit társgyűlésre hívja össze április hó 21-ére, igazgató választás céljából.

Elhanyagolt bánya. A nagybányai bányakapitányság felhívja a léposbányai „Fekete kisasszony bányatársulatot”, hogy új igazgatót válasszon s az elhanyagolt üzemet sürgősen indítsa meg, ellenkező esetben a hivatalos eljárás során elvonják a jogosítványokat.

Szerencsétlenség. A Prágai Vasipari Rt. egyik bányájában súlyos szerencsétlenség történt múlt héten. A felvonógép oly súlyosan ütődött a tárna aljához, hogy a benne ülő huszonnégy bányász nagy rázkódtatás következtében láb- és kartörést, valamint belső sérüléseket szenvedett. Valamennyiöket a bánya-kórházba kellett szállítani.

A Hazai Márványipar Rt. március 27-én közgyűlést tart, amelyen a társaság újabb szanalásának módját fogják elhatározni. A vállalat év előtt 200.000 korona alaptőkével alakult meg, de sehogys boldogult és a veszteségek felemésztették az alaptőkét. A múlt évben az alaptőkét 40.000 koronára

szállították le. A társaság helyzete azóta sem javult meg és az 1911. mérleg szerint a veszteség 40.000 korona, épen annyi tehát, mint amennyi az alaptőke.

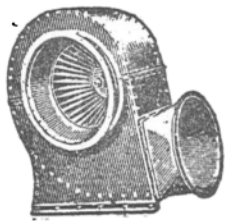
A benzin drágulása következtében Romániában igen sok benzinmotoros telep beszüntette az üzemet. A benzin ára Romániában 1910-ben 100 kg-kint csak 8 frank volt, ma azonban már 24 frankot kell fizetni egy méterházáért.

Forgalmi hír. A kassa—oderbergi vasut igazgatósága közli, hogy az oderberg—mosti vonalon fekvő állomásokon a szénfölvételre és átvételére fönnállott korlátozás március 13-ától kezdve megszűnt. A szénküldemény tehát ez időponttól kezdve ismét fölvételik és a csatlakozó vasutaktól korlátlanul fölvételik.

Új földgázforrás. A kiskapus község határában földgáz után végzett furás eredménnyel járt. De nemcsak földgázra akadtak, hanem petróleum nyomok is mutatkoztak.

A Dynamit Nobel r. t. április 2-án tartja közgyűlését; az igazgatósági ülésen elhatározták, hogy a közgyűlésen részvényenkint 100 K osztalékot fognak javaslatba hozni.

Elítélték a muszárii aranytolvajokat. Részletesen írtunk annak idején arról a vakmerő rablástól, amelyet a múlt évi október 25-én követtek el a muszárii bánya aranykamrájában. Tíz romin parasztyobb részben a bánya elbocsajtott bányászai, araszövetkezettel, hogy a bánya aranykamráját kiüccitik erőszakkal és ha kell a vértől sem riadnak vissza. Kiválasztották a fentjelzett dátumot, a mikor is felfegyverkezve elindultak a bányába. A banda vezetője Iván Ruszalin öi ruhába öltözött. A bányába heten mentek le, három pedig felfegyverkezve őrt állott a bánya bejáratánál. Az őröket hirtelen megrohanták, fejükre zsákot huztak, kezüket, lábukat a magukkal hozott zsineggel összekötötték és mikor ártalmatlanokká voltak téve, akkor a bányának egyik eldugott aknájába dobták és ott hagyták. Ezután kezdtek a rabláshoz. A magukkal hozott vasrudakkal felfeszítették az aranykamrának rácsos kapuját, de mivel nagyobb nyílást nem tudtak rajta csinálni, csak egyik bujt be a lyukon és fejszével levervén az utjában álló lakatokat, a ládában talált aranyércet zsákostól együtt kiadogatta künt levő cimboráinak. Ezután elmenekültek és az erdőbe érve, ott az aranyat azzal a megegyezéssel ásták el, hogy majd ha minden lecsendesül, kiássák és megoztozkodnak

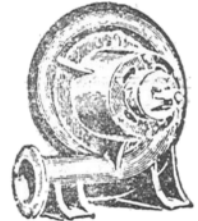

Blackman

ventilátorok,
exhaustorok,
fúvók minden célra

Szellőző,

szárító, szivó
berendezések

Magyar Szellőző Művek

Budapest, VII., Aréna-ut 80.

[3700/a. 863/24]

Telefon: József 26—56.

rajta. Az elfogott rablók a tárgyaláson vallottak, de a bünt mind egyik a másakra akarta tolni a vezetőket pedig az öröket akarták bajba keverni, azt állítván róluk, hogy azok velük paktáltak. Az esküdtek bűnösnek mondották ki őket a rablás büntetésében, minek alapján a törvényszék a három első rendű vádlottat 4—4,ötöt 3—3 és kettőt 2—2 évi fegyházra ítélte.

Pályázatok. A selmecbányai bányászati főiskola rektora pályázatot hirdet a bányaméréstani tanszék-nél üresedésbe jövő tanársegédi állásra. A *parajdi sóbányahivatal* pályázatot hirdet *szerlárszolgái* állásra.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Csökkennek a nyersolajárak. A közelmúltban több gazdag petroliumforrásra bukkantak, aminek egyik következménye, hogy a magas nyersolajárak esnek lefelé.

Boryslavi jelentés szerint *Tustenovice* közelében egy 1600 méteres furrással gazdag olajtelepet furtak meg, amely naponként 8 wagrón olajat ad.

Drohobycki jelentés szerint az ottani *Sobieski-tárnában* gazdag forrásokra bukkantak, amelyek naponta 17 ciszterna földolajat adnak.

A vaspiac. Breslaui jelentések szerint a nyers vastermelés január havában 87.748 tonnára rugott a megelőző havi 88.501 tonnával szemben tehát csökkent. Mult évi január havával szemben azonban 2.690 tonnával termeltek többet, amennyiben akkor a termelés 85.058 tonnát tett ki. A nyersvas kivitele január havában 850 tonnára rugott, tehát 495 tonnával volt nagyobb, mint 1912. december havában. Mult év január havában egyáltalában nem volt kivitel. A termelés így oszlott meg: öntvényvas 6.709, Bessemer nyersvas 922, Thomas-nyersvas 25.355, acél és tükörvas 31.760, kavartvas 23.003 tonna. Magyarországra és Ausztriába 35 tonna öntvényvasat és 20 tonna acél- és tükörvasat vittek ki. *Luxemburgi* jelentések szerint az ottani vasiparban az újévben semmiféle változás sem állott be. A magas konjunktúra még mindig tart, még pedig a szakmának minden ágában. A gyáraknak bőven van dolguk s a bizalomteljes hangulat még mindig megvan. A politikai viszonyok hatása alig érezhető. A belföld szükséglete rendkívül nagy s emellett a kivitel is jelentékeny, úgy hogy a sok megrendelésre való tekintettel a gyárak több hónapon át megfeszített munkára lehetnek elkészülve. Az ércpiacon a kereslet folytonosan emelkedik, ami a kohók rendkívüli elfoglaltságára való tekintettel természetes is. Miután újabb és újabb megrendelések érkeznek, az árak emelkedőben vannak s a jobb minőségű meszes és

kovás ércért 375—4 frankot is fizetnek tonnánként. A legtöbb természetesen a belföldön marad, de Westfaliába s a Rajna vidékére irányuló kivitel is emelkedett. Az „Iron Age” heti jelentése szerint az amerikai piacon február közepén a nyersvas termelés 2,586.000 tona volt és ebben különösen említésre méltó, hogy a naponkénti 2100 tona emelkedésből a független acélgyárakra csak körülbelül 100 tonna esik. A vezető acélgyárak jelentései ellentmondásban vannak a részben észlelhető kevésbé reményteljes hangulattal. Az elmúlt hónap rendelkezései túlhaladják a szállításokat. A pittsburgi és chicágói kerületekben a termelési statisztika csökkenő.

A szénpiacon. Január havában a rajna—vestfaliái bányák annyi szenet szállítottak, mint még soha. A vasutak igazgatóságának sikerült a kocsihányt megszüntetni és kellő számú kocsit bocsátani rendelkezésre a ruhr-vidéki szénbányáknak. Összesen 8,340.540 tonna szenet, kokszot és brikettet szállítottak, míg decemberben csak 7,766 020 tonnát. Naponta átlag 31.000—33.000 kocsit vettek igénybe, sőt egyik nap—január 18 án—35.000 kocsit. A tüzelőanyagok élénk kereslete az utóbbi időben sem gyengült. Valamennyi fajta között az ipari szenet vásárolják leginkább. A gázszen elhelyezése is jó. A kis diószénből is sokat rendeltek. A házi tüzelőszénből most, a tél elmúltával, kisebb a kereslet. A kőszénbrikett-üzlet eléggé élénk. A brikett előállítása a szurok magas ára miatt kevésbé nyereséges. A koksziac helyzete hasonlóképp kedvező. A központi fűtőberendezések száma is folyton szaporodik, amiből a gázkoksziacnak van haszna. A barna szénbrikett-gyárak már nincsenek annyira elhalmozva megrendelésekkel. A Ruhr-vidékről sokat szállítottak Észak-németországba és a külföldre. Nagy baj, hogy nincs elég munka. A külföldről nehéz munkásokat behozni, mert nem ismerik az ottani művelési viszonyokat és kezdetben rosszul dolgoznak. A szénszindikátus megújítására kiküldött bizottság munkájának eredményét még nem publikálták.

Genovai jelentések szerint az ottani behozatal felét a szén képezi. Ez a behozatal a megelőző évvel szemben jelentékenyen csökkent. Behoztak ugyanis Genovába 3,044.985 tonnát a megelőző évi 3,127.778 tonnával szemben és Savonába 1,115.964 tonnát a megelőző évi 1,164.534 tonnával szemben.

Igaz ugyan, hogy ennek a csökkenésnek egyik oka az angol szénsztrájkban keresendő, hanem azért tény, hogy a szénbehozatal sommieret sem emelkedett, hanem legfeljebb egyforma maradt. A tengeren való szénbehozatal pangásának okát különben

Brunner I. L. és Társa

gép, szerszám, műszaki és elektro-technikai nagykereskedés Budapest, VI., Teréz-körút 19.

Egyike a legrégebb, legnagyobb és legpontosabb cégeknek. Évtizedek óta szállítója a kincstári bányáknak és vasműveknek, a cs. és kir. közös hadseregnek és haditengerészetnek, a m. kir. államvasutaknak, a m. kir. posta- és távírdának, valamint számos magánüzemnek. 1913/14. évi nagy árjegyzékünket komoly vevőknek szívesen küldjük. Sürögnyom: Brunnerit, Budapest.

még abban is keresik, hogy Németország évről-évre nagyobb mennyiségű szenet szállít vasuton Felső-Olaszországba. A lefolyt év első tíz hónapjában ugyanis 765.306 tonna német szenet szállítottak Olaszországba a megelőző év hasonló időszakának 366.369 tonnájával szemben.

Ugy látszik azonban, hogy az angol szén-sztrájkból Magyarország és Ausztria is hasznot húzott, amennyiben 1911-ben 68.594 tonnát, 1912-ben pedig 157.818 tonnát vittünk be.

Oroszország aranytermelése 1912-ben. Az 1912. évben az orosz aranybányaipar a sztrájkmozgalmak következtében, melyek mindenütt jelentkeztek, a legnagyobb arányokat pedig a Léna-medencében ültették — jelentékeny veszteségeket szenvedett. A munkásmozgalmak csökkentették a termelést, miként ez a következő számadatokból is kitetszik:

az Ural vidékén	Szibériában	Összesen
1906-ban 476 pud 28 font	1794 pud 31 font	2267 pud 19 font
1908-ban 410 pud 05 font	2153 pud 39 font	2578 pud 03 font
1910-ben 479 pud 03 font	2796 pud 36 font	3275 pud 38 font
1911-ben 442 pud 25 font	2732 pud 16 font	3176 pud 14 font
1912-ben — pud — font	— pud — font	2676 pud — font

A munkáshiány arra készteti a bányatulajdonosokat, hogy műszaki felszerelésüket lehetőleg tökéletessé és modernné tegyék. Ezen törekvések arra vezettek, hogy ugyyszólván valamennyi vállalat fel-emeli az alaptőkét.

1912-ben az idegen tőkések (franciák, angolok, belgák és amerikaiak) élénk érdeklődést tanúsítottak az orosz aranybányászat iránt. Az Ural vidékén és Szibériában — főleg az Amur mentén — számos geológiai felvétel történt s nem kevesebb mint négy új részvénytársaság alakult francia és belga tőkések közreműködésével oroszországi aranytermő területek megszerzésére. Ezenkívül az oroszországi aranybányák finanszírozása céljából külön szindikátus létesült.

Ujzélendi kőolajtelepek. A „British Empire Oilfields Ltd.“ Taranaki Oil Welis Ltd. néven egy L-os részvényekre osztott 400.000 L alaptőkével vállalatot alapított, amely az 1906. év óta fennálló, de tőkeszegény „Taranaki Petroleum Co. Ltd.“ valamennyi jogosítványát át fogja venni és kerek 23.000 L-nyi költségen napi 10.000 gallonnyi teljesítőképességet bíró korszerű finomítót fog berendezni. A földolaj már két év óta folyik több New Plymouth (Taranaki tartomány) közelében lévő forrásból és egy londoni kőolajszakértő jelentése szerint kitűnő tulajdonságokkal bír, így többek között minden más nyersolajnál több parafint tartalmaz (az egyik vegyvizsgálat szerint 17 $\frac{1}{2}$ %-ot). Az ujzélendi kormány a

nevezett társaságnak az általa termelt további 250.000 gallonnyi nyersolaj után újabb 2.500 L-nyi jutalmat engedélyezett. Egyébként az Ujzélendban termelt első 500.000 gallonnyi nyersolaj után eddigelő összesen 5.000 L-nyi jutalom kifizetésre. A kőolaj elhelyezését illetőleg elsősorban az ujzélendi, azután pedig az ausztráliai piac jön tekintetbe. A legjelentékenyebb ujzélendi hajózási társaság, a „Union Steamship Co. of New Zealand“ rövid idő előtt Angolországban megépíttette az olajfűtésre berendezett 13.000 tonnás „Niagra“ gőzöst és a társaságnak állítólag szándéka, hogy meglévő hajóinak egy részét olajfűtésre rendezteti be, mely esetben természetesen elsősorban az ujzélendi termék jön majd tekintetbe.

A cementipar Oroszországban is fellendült az 1912. évben. Minthogy azonban Szentpétervár körül, továbbá a Balti-tenger vidékén és Déloroszországban mind több új cementgyár létesült és a meglévő orosz gyárak is fokozták üzemüket, a külföldről való cementbevétel, amely ugys vámnehézségekkel küzd, mindinkább csökkent. Északoroszországban a belföldi cementet hordónként 4-2 rubelért adják, míg a külföldit a vám miatt nagyon bajos 4-5 rubelen alul eladni.

Mélyfurási üzemvezető

felsőipariskolai végzettséggel, mélyfurás terén

6 évi gyakorlattal

furóeszközök szerkesztésében jártas, 28 éves, nős, nyelvismerete magyar-német, állandó alkalmazást keres, esetleg külföldre is. Szíves ajánlatok „Furó“ jelige alatt a szerkesztőségbe kér. (1003/11)

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Fabriksgründung. In Szegedin gründete sich unter der Firma: *Eisenwarenfabriks-Aktiengesellschaft „Ferraria“* ein neues Unternehmen mit einem Aktienkapitale von K 400.000.

Lieferungsausschreibungen. Bosnien. Legitimierte heimische Interessenten können im Oesterreichischen Handelsmuseum in die Offertausschreibungen des Stadtmagistrates Sarajevo für den Bau und den Betrieb einer Gaszentrale, ferner für die Lieferung von Kleidern und Wäsche für die dortige Feuerwehr Einsicht nehmen. Offerttermine sind der 1. April, beziehungsweise der 10. März.

Die Direktion der bosnisch-herzegowinischen Landesbahnen vergibt im Off-rtweg die Lieferung von 21 Stück linken Weichen (System IV a) und 30 Stück

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vizafogó 1460. szám.

Olomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek.

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonítvezetékek, szerelvények stb.

(B/2006/569/24.)

rechten Weichen (System IV a). Offerttermin 3. April. Näheres unter Zahl 5565/E. im kommerziellen Bureau des Oesterreichischen Handelsmuseums.

Wie der Oesterreichisch-bosnische Interessenten-Verband mitteilt, vergibt die Bauabteilung der Landesregierung für Bosnien und die Herzegowina die Lieferung von Automobil-Lastwagen und Anhängerwagen im Offertwege. Die Offerte sind bis längstens 30. d. M. bei der genannten Abteilung einzureichen. Nähere Auskünfte erteilen die Bauabteilung der Landesregierung in Sarajevo, sowie die Geschäftsstelle des Verbandes, Wien, I., Stubenring Nr. 8/10.

Serbien. Die Direktion der serbischen Staatsbahnen in Belgrad wird am 20. März (2. April) 1913 nachstehende Offert-Lizitationen abhalten, und zwar: 1 für die Lieferung von 120.000 Kilogramm Rüböl für Brennzwecke, 2. für die Lieferung von 30.000 Kilogramm Mineralöl für Zylinder, 3. für die Lieferung von 180.000 Kilogramm Mineralöl für Maschinen. Näheres unter Z. 5959 im kommerziellen Bureau des Oesterreichischen Handelsmuseums.

Eine neue Elektrizitätsanlage in Fiume. Aus Fiume wird uns telegraphiert. Die Rappresentanza beschloss vor längerer Zeit, mit einem Kostenaufwand von vier Millionen Kronen eine neue hydroelektrische Anlage zu errichten. Das Wasser des Reesinflusses würde von Cankovo mittels eines 28 Kilometer langen Kanals zum Zwir geleitet, wo die Anlage erbaut werden, während die bestehende elektrische Anlage mit Dampftrieb als Reserve dienen soll. Die bezüglichen Pläne liess die Stadt bereits anfertigen.

Westböhmisches Bergbau-Aktienverein. Der Verwaltungsrat hat beschlossen, in der am 7. April stattfindenden Generalversammlung zu beantragen, für das Jahr 1912 von dem erzielten Reingewinne per K 2,970.891 nach den üblichen Abschreibungen und sonstigen Notierungen eine Dividende von 12 Prozent = K 24 gegen 10 Prozent im Vorjahre zu bezahlen.

Eisenhandels- und Industrie-A.-G. Greinitz. Auf der Tagesordnung der auf den 29. d. M. einzuuberufenden ordentlichen Generalversammlung der Eisenhandels- und Industrie-A.-G. steht nebst den regulären Verhandlungsgegenständen ein Antrag auf Erhöhung des Aktienkapitals um zwei Millionen auf acht Millionen Kronen.

Duxer Kohlenverein. Der Duxer Kohlenverein beschloss die Verteilung einer Dividende von 15 Prozent (im Vorjahre 14 Prozent).

✂ KÖNYVSZEMLE. ✂

Dr. techn. Alois Weiskopf: Eljárás vasérccek brikettelésére. (Verfahren zur Brikettierung von Eisenerzen.) A monografia tömören összefoglalja mindazon adatokat, amelyek a gyakorlati brikettelésre vonatkoznak: a munkamenetet, az eljárások sajátosságait, a hatásfokot és végül a rentabilitást. Részint a szerző saját tapasztalatain, részint az idevágó szakirodalmon és a telepek adatainak alapján íródott nagy lelkiismeretességgel és hozzáértéssel ez a füzet, amely kitűnő forrása mindazoknak, akik e problémával behatóbban foglalkozni kívánnak.

Adressbuch 1912 sämtlicher Bergwerke, Hütten- und Walzwerke Deutschlands nebst der Nebenbetriebe. A németországi bányák kohók és hengerművek teljes címtárának 8-ik évfolyama alaposan átdolgozva jelent meg. A címzés kiállítását követően elsősorban a cégjegyzéket találjuk a következő sorrendben: *barnaszénbányák* (briketgyárak, téglagyárak és ezek melléküzemei); *kőszénbányák* (brikett-, ammóniák-, benzol-, kátránygyárak, téglagyárak); *káübányák* (sóbányák és sófőzőművek); *érc-*

bányák (ólom-, ezüst-, réz-, cink- és ónbányák, barnakő- és vasérctelepek); *kohótelepek* (ólom-, ezüst-, vas-, ón- és cinkkohók, dróthúzógyárak, zománczó kemencék, acél- és rézművek, hengerművek, nagyolvasztók). — A telepek pontos címein kívül a könyv felvilágosítást nyújt a cégyi-zonyokról, a tulajdonosok és a kereskedelmi, valamint a műszaki vezető személyzetről. — A könyv kiadója *H. A. Ludwig Degener* Leipzig. Ára vászonkötésben 8 Márka.

✂ SZERKESZTŐI ÜZENET. ✂

P—r J—f. 1. Impregnált bükkfával nálunk csak kísérletek folytak, ellenben Németországban (különösen a Ruhr vidékén és Angliában hosszabb idő óta alkalmazzák bányafa gyanánt. Franciaországban évtizedek óta használnak impregnált bükkfából való vasuti talpfákat; megjegyezhetjük itt, hogy a vasuti talpfa általánosságban kedvezőtlenebb helyen van, mint a bányafa.

2. Legolcsóbbról a cinkklóriddal való telítés volna, ezt azonban éppen nem mondhatjuk gazdaságosnak. Az egyetlen célravezető eljárás a krensol tartalmu kátrányolajjal való impregnálás (lehet ezt olcsóbb olajokkal végeztetve alkalmazni).

3. Ami a bükkfa szilárdságát illeti, az attól függ, hogy mily lelkiismeretességgel történik a telítés. A *frissen döntött* (ez a körülmény a bükkfánál kétszeresen fontos) és szakszerűen telített bükkfa szilárdságilag teljes a tölgyfán, tartósság tekintetében pedig legalább oly tartós, mint a nem telített tölgyfa. Ha azonban a döntés után hevertetik a fát, ez gyorsan elpodvásodik, a gombák átjárják, úgy, hogy hiába való már az impregnálás. Az ilyen fa nemcsak szilárdságából veszít, hanem tartóssága nincsen. Ha lelkiismeretes telítésről és egészséges fáról van szó, akkor az impregnált bükkfa teljes mértékben pótolja a tölgyet. Az olajat természetesen nem szabad sajnálni.

Ezek után tisztán kalkuláció dolga, hogy bükköt vagy tölgyet alkalmazzunk-e. Ha a telített bükkfa olcsóbb, mint a telítetlen tölgy, az előbit alkalmazzuk.

Hámor. Irjon kérem érthetőbben, mert így nem értjük meg a kérdését.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.

Patkányok és egerek

kipusztulnak, buvóhelyeiken kívül, a **DANYSZ VIRUS** alkalmazása által. A párisi Pasteur-intézet **TALÁLMÁNYA**. Más állatok és emberekre ártalmatlan. Egy doboz ára 25 K., 5 doboz ára 10 K. Tömeges használatához cseppfolyós állapotban.

Elárúsító telepek: Franz Wilhelm & Co., Wien III/2, Török József és Thallmayer & Seitz, Budapest.